

بررسی مشکلات بانکی فعالان اقتصادی در کارگروه شورای گفتگوی دولت و بخش خصوصی آذربایجان شرقی

جلسه کارگروه شورای گفتگوی دولت و بخش خصوصی با محوریت بررسی مشکلات بانکی فعالان اقتصادی با حضور مدیران دولتی و خصوصی برگزار شد.

به گزارش روابط عمومی اتاق بازرگانی تبریز، رضا جعفری، عضو هیئت رئیسه اتاق تبریز و رئیس انجمن صنایع غذایی، با اشاره به مشکلات فعالان اقتصادی در تأمین مالی گفت: مسأله مربوط به شرکت تراکتورسازی مدت هاست که در اتاق بازرگانی در دست بررسی قرار دارد و از تمامی شرکت هایی که قراردادهای ۱۲۰ روزه آن ها به پایان رسیده است، خواسته شده نسبت به اطلاع رسانی به موقع از طریق اتاق بازرگانی اقدام کنند تا پیگیری های لازم در جلسات آتی به صورت جامع انجام شود. وی افزود: مشکل اصلی این است که قوانین موجود به درستی اجرا نمی شوند. بانک ها با معیارهای متفاوت و غیرمنصفانه عمل کرده و سوددهی های حدود ۳۰ تا ۳۵ درصد اعمال می کنند، در حالی که سقف قانونی نباید از ۱۸ درصد تجاوز کند.

بنگاه داری، بانک ها منابع مالی تولید را محدود کرده است

جعفری بر اهمیت فعال سازی و تقویت دایره حقوقی اتاق بازرگانی تبریز به عنوان بازوی مشورتی و پیگیری تخصصی امور حقوقی تأکید کرد و گفت: وجود نیروهای حقوقی متخصص و متعهد برای دفاع از منافع فعالان اقتصادی ضروری است.

رئیس انجمن صنایع غذایی یادآور شد: کلیه بانک های خصوصی موظفند حداقل ۵۰ درصد منابع جذب شده در هر استان را به تأمین مالی واحدهای تولیدی و پروژه های اقتصادی همان استان اختصاص دهند. نمونه هایی مانند بانک پارسیان به عنوان الگو شایسته تقدیر هستند، اما بسیاری از بانک ها این الزام را رعایت نمی کنند. جعفری در پایان تأکید کرد: با توجه به نقش حیاتی تأمین مالی در توسعه پایدار استان، پیشنهادات مطرح شده در جلسه جمع بندی و در شورای گفتگوی دولت و بخش خصوصی پیگیری خواهد شد تا اصلاحات قانونی و همکاری بین بخش خصوصی و نهادهای اجرایی موجبات رونق تولید و توسعه پایدار استان فراهم شود.

مهدی امینی، رئیس کمیسیون بانک، مالیات، کار و تأمین اجتماعی اتاق بازرگانی تبریز، با اشاره به تشدید چالش های بانکی پیش روی صنایع گفت: ظرفیت قانونی پیش بینی شده در تبصره ۱۸ قانون بودجه سال ۱۴۰۱ برای حمایت از تولید و اشتغال پایدار تاکنون به طور کامل عملیاتی نشده و اثربخشی آن در حمایت از واحدهای صنعتی و بازرگانی مشاهده نمی شود.

وی افزود: دسترسی به منابع و تسهیلات مندرج در این تبصره عملاً محقق نشده است و این امر، همراه با محدودیت شدید منابع مالی، مشکلات مضاعفی را برای بخش تولید ایجاد کرده است. در چنین شرایطی، بانک ها بخش عمده منابع خود را صرف تأمین نیازهای داخلی و فعالیت های بنگاه داری می کنند که این رویکرد باعث کاهش نقدینگی و محدود شدن توان مالی صنایع می شود.

امینی با انتقاد از رویه بلوکه کردن ۲۵ درصد مبلغ تسهیلات توسط بانک ها اظهار کرد: بانک ها هنگام پرداخت وام، بخشی از مبلغ را به عنوان پیش دریافت نزد خود نگه می دارند. این اقدام برخلاف مقررات قانونی است و موجب می شود حتی سطح محدود تسهیلات نیز عملاً به طور کامل در اختیار بخش خصوصی قرار نگیرد. وی همچنین فقدان شفافیت، خودداری بانک ها از ارائه آمار و اطلاعات دقیق، پایبند نبودن به الزامات و دستورالعمل های بانک مرکزی، و محدودیت اختیارات مدیران بانکی در تصمیم گیری ها را از دیگر موانع جدی در مسیر تأمین مالی صنایع دانست.

کاهش نرخ سپرده قانونی بانک ها، پیش شرط اجرای بسته های حمایتی دولت است

نوید امجد، رئیس کمیسیون کارآفرینی، اقتصاد دانش بنیان و بهبود محیط کسب و کار اتاق بازرگانی تبریز، با تأکید بر اهمیت طبقه بندی دقیق مسائل و مشکلات اقتصادی گفت: برخی مشکلات به طور مستقیم به نهادهای مشخص استانی مرتبط هستند، اما مواردی نیز ماهیتی ملی داشته و باید از مسیرهای رسمی در سطح کشور و نهادهایی چون شورای پول و اعتبار پیگیری شوند.

وی افزود: بسته های حمایتی دولت در حمایت از بنگاه ها اغلب به اعطای تسهیلات بانکی محدود می شود. تجربه بحران اقتصادی ناشی از شیوع کرونا نشان داد که بانک مرکزی با کاهش نرخ سپرده قانونی بانک ها به حدود ۹ تا ۱۰ درصد، امکان تزریق نقدینگی و حمایت مؤثر از تولید را فراهم کرد. با این حال، امروز نرخ سپرده قانونی به ۱۱ درصد افزایش یافته است، در حالی که فشارهای اقتصادی فعلی، ناشی از تحریم ها و شرایط منطقه ای، به ویژه آثار منفی جنگ ۱۲ روزه، کمتر از دوران کرونا نیست و بار اصلی آن بر دوش تولیدکنندگان و فعالان اقتصادی قرار دارد.

امجد تصریح کرد: اگر دغدغه بانک مرکزی کنترل تورم است، باید توجه داشت که اعطای تسهیلات تکلیفی به خانوارها اثر تورمی بیشتری نسبت به کاهش نرخ سپرده قانونی دارد. کاهش این نرخ در شرایط کنونی نه تنها تورم را نخواهد بود، بلکه با بهبود جریان نقدینگی، امکان تأمین مالی گسترده تر برای واحدهای تولیدی را فراهم می کند. در غیر این صورت، بسته های حمایتی دولت و وزارت صمت عملاً قابلیت اجرا نخواهند داشت.

وی با اشاره به محدودیت بانک های تخصصی و صنعتی در ارائه تسهیلات فراتر از سقف های قانونی گفت: اگر میزان تسهیلات اعطایی از حد مجاز مرتبط با سپرده قانونی تجاوز کند، بانک ها با جرایم و محدودیت های نظارتی مواجه خواهند شد. این موضوع ماهیتی ملی دارد و تنها با طرح و پیگیری آن در شورای گفت و گوی دولت و بخش خصوصی در سطح ملی و اصلاح سیاست های پولی می توان راه حل مؤثر یافت.

سیاست های مالی و بانکی متناسب با ماهیت صنعت غذا تدوین شود

تورج جودی، دبیر انجمن صنایع غذایی استان آذربایجان شرقی، با تأکید بر ضرورت بازنگری در سیاست های مالی و بانکی متناسب با ویژگی های هر صنعت گفت: به دلیل ماهیت خاص صنعت غذایی، مدت زمان گردش مالی در این بخش به مراتب طولانی تر از بسیاری از صنایع دیگر است. با این حال، سقف های تعیین شده از سوی بانک ها برای

گردش مالی، ناعادلانه و نامتناسب با نیازهای صنایع غذایی و صنایع تبدیلی است.

وی افزود: سیاست گذاری های موجود باید به گونه ای اصلاح شود که متناسب با ماهیت و الزامات هر بخش، راهکارهای مالی متفاوت و ویژه ای اتخاذ گردد.

جودی با انتقاد از دخالت واسطه ها و عامل سوم در فرآیند اعطای تسهیلات اظهار کرد: ارتباط اصلی و مستقیم باید میان بانک و مشتری برقرار باشد، اما دستورالعمل ها و مقررات خاص بانک مرکزی این روند طبیعی را مختل کرده است.

دبیر انجمن صنایع غذایی استان همچنین افزایش نرخ بهره بانکی را یکی دیگر از چالش های مهم تولیدکنندگان دانست و گفت: به دلیل شرایط اقتصادی کلان کشور، بانک ها نرخ بهره را بالا برده اند که این موضوع باعث شده دریافت تسهیلات برای تولیدکنندگان فاقد توجیه اقتصادی شود.

اصلاح قوانین، تنها راه حل اساسی مشکلات اقتصادی است

مهدی رنجبر، رئیس کمیته حقوقی کمیسیون کارآفرینی، اقتصاد دانش بنیان و بهبود محیط کسب وکار اتاق بازرگانی تبریز، با تأکید بر ضرورت اصلاح قوانین و مقررات گفت: بخش عمده مشکلات فعالان اقتصادی ریشه در تصمیمات و سیاست های نادرست مجلس دارد و برای رفع آن ها باید به مراجع قانون گذاری مراجعه کرد. راه حل های کوتاه مدت، پاسخگوی مسائل ساختاری نیستند.

وی افزود: بسیاری از موضوعاتی که حتی در شورای گفت وگو مطرح و بررسی می شوند، فاقد بستر قانونی کافی هستند و بدون چارچوب حقوقی مناسب به تصویب می رسند. چنین مصوباتی در عمل قابلیت اجرایی لازم را ندارند. بنابراین ضروری است هر طرح یا مصوبه ای پیش از تصویب، مبنای حقوقی و قانونی مشخصی داشته باشد.

تشکیل کارگروه تخصصی بانکی ضروری است

ناصر امامی فرد، مشاور حقوقی اتاق بازرگانی تبریز، با اشاره به انواع عقود بانکی گفت: در نظام بانکی کشور، ۱۳ نوع عقد تعریف شده است که ۱۱ مورد از آن ها ماهیت مشارکتی و ۲ مورد مبادله ای دارند. بررسی مسائل و چالش های نظام بانکی مستلزم اتخاذ دو رویکرد اساسی است: نخست، شناسایی و تحلیل مشکلات ناشی از نقص یا ابهام در قوانین و دوم، واکاوی مشکلات مرتبط با نحوه اجرای قوانین.

وی تأکید کرد: این دو دسته مشکل از نظر ماهیت و منشأ متفاوت اند؛ بخشی از آن ها ناشی از خلأها و ابهامات آیین نامه ای و ضعف های قانونی است و بخشی دیگر به عدم اجرای صحیح و کامل مقررات جاری بازمی گردد.

امامی فرد با بیان ضرورت جمع آوری اطلاعات دقیق از فعالان اقتصادی افزود: پیشنهاد می شود فراخوانی رسمی به تمامی واحدهای اقتصادی استان اعلام شود تا مشکلات و موانع بانکی خود را به صورت مستند ارائه کنند. همچنین، تشکیل کارگروه تخصصی متشکل از حقوقدانان و کارشناسان بانکی برای بررسی علمی و مستند این موارد و ارائه راهکارهای اجرایی اصلاحی، اقدامی ضروری برای بهبود وضعیت موجود است.

ظرفیت های صندوق توسعه ملی در استان مغفول مانده

آرش نگهبان اعلام کرد: بررسی کارنامه تسهیلات اعطایی سال ۱۴۰۳ نشان می دهد میزان تسهیلات اختصاص یافته به بخش خدمات تقریباً با تسهیلات بخش صنعت و معدن برابر بوده است. این برابری در تخصیص منابع به دو حوزه با ماهیت متفاوت، محل تأمل جدی بوده و بخشی از مشکلات موجود از همین رویکرد ناشی می شود.

وی با اشاره به ضعف استفاده از ظرفیت های قانونی بانک ها در استان افزود: برخی بانک ها عاملیت ریالی و ارزی صندوق توسعه ملی را بر عهده دارند، اما در استان این ظرفیت ها یا به کار گرفته نشده یا اطلاع رسانی مناسبی به واحدهای اقتصادی صورت نگرفته است. به عنوان نمونه، سهم صنعت و معدن از تسهیلات تبصره ۱۸ تنها ۲۱۳ میلیارد تومان بوده که حدود ۲۵ درصد آن جذب شده و کمترین جذب مربوط به بانک توسعه تعاون است.

نگهبان ادامه داد: در بخش تسهیلات ارزی صندوق توسعه ملی، به دلیل نااطمینانی های نرخ ارز و عدم شفافیت بازپرداخت، استقبال چندانی صورت نمی گیرد. همچنین در بسته حمایتی ۱۳۴۰۰ مصوب هیئت وزیران، ماده ۶ بر تسهیل تأمین مالی و بازپرداخت تسهیلات تأکید دارد، اما تاکنون تنها بانک صنعت و معدن آن هم به طور غیررسمی از این مصوبه مطلع بوده است.

وی نقش ناظر پولی بانک مرکزی در استان را کلیدی دانست و گفت: با افزایش اختیارات و دسترسی ناظر پولی به سامانه های اطلاعاتی بانکی، امکان رصد دقیق و رفع به موقع مشکلات فعالان اقتصادی فراهم می شود. این اقدام می تواند شفافیت و کارایی سیستم بانکی را ارتقاء دهد.

لزوم افزایش سهم تسهیلات برای بنگاه های اقتصادی استان

مصطفی بهنیا، مشاور دبیرخانه شورای گفت وگوی دولت و بخش خصوصی آذربایجان شرقی، با انتقاد از ساختار کنونی نظام بانکی کشور اظهار کرد: بستر حقوقی نظام بانکی بر اساس منطق اقتصاد ذی نفعانه شکل گرفته و این مسئله مسیر توسعه اقتصادی را با چالش جدی مواجه کرده است. فعالان اقتصادی استان انتظار دارند بانک به عنوان ابزاری مؤثر برای توسعه پایدار و رونق تولید مورد استفاده قرار گیرد.

وی افزود: مهم ترین مطالبه استان ما، افزایش سهم تسهیلات تخصیصی به بنگاه های اقتصادی داخلی و تزریق مستقیم بخشی از منابع مالی بانک ها به چرخه تولید استان است. متأسفانه، بانک ها همواره صنعت احداث را به عنوان واحد تولیدی تلقی نکرده و این بخش مهم اقتصادی مغفول مانده است.

بهنیا با اشاره به پیامدهای این رویکرد گفت: بخش عمده مشکلات امروز در حوزه انرژی و زیرساخت ها نتیجه بی توجهی به صنعت احداث است. این وضعیت نیازمند بازنگری جدی و سیاست گذاری هدفمند برای حمایت ویژه از این بخش است تا نقش واقعی خود را در توسعه استان ایفا کند.

وی یادآور شد: از سال ۱۳۹۵ تاکنون، پیگیری های مکرر در خصوص اجرای مصوبه شورای کد اعتبار درباره گشایش اعتبار اسناد داخلی و ریالی نزد بانک مرکزی بی نتیجه مانده است، در حالی که این مصوبه یکی از ابزارهای کلیدی برای تسهیل و تقویت مشارکت بخش های عمومی و خصوصی محسوب می شود.

مشاور دبیرخانه شورای گفت وگوی دولت و بخش خصوصی استان در پایان تأکید کرد: تا زمانی که بسترهای قانونی و اجرایی اصلاح نشوند، تبعات سنگین این وضعیت بر دوش بخش خصوصی خواهد بود و تحقق توسعه پایدار و رونق اقتصادی کشور با مانع جدی روبه رو می شود.

منابع بانکی بیش از ظرفیت مصرف شده است

جواد بحری پور، معاون ارزی امور شعب بانک ملی و رئیس کمیسیون هماهنگی بانک های آذربایجان شرقی، با اشاره به تجربه سال های برنامه سوم توسعه گفت: در سال های ۷۹ تا ۸۳ با افزایش قابل توجه درآمدهای نفتی، منابع ارزی کشور به حدی بود که حتی مدیریت این حجم منابع به چالش تبدیل شده بود و بسیاری از خریدها به صورت یوزانس و ریفاینانس ۳۶۰ روزه با نرخ بهره پایین انجام می گرفت.

وی افزود: در آن دوره محدودیتی برای تأمین مالی وجود نداشت، اما امروز شرایط متفاوت است. تا پایان سال ۱۴۰۳ با وجود کاهش نرخ سپرده قانونی، بیش از ۱۰۷ درصد منابع بانک ها مصرف شده و بانک مرکزی حدود ۲۲ درصد بالاتر از مجوز خود عمل کرده است که منجر به ناترازی و جریمه بانک ها شده است.

بحری پور با تأکید بر لزوم توزیع عادلانه منابع اظهار کرد: بررسی عملکرد بانک های احداث نشان می دهد طی سال گذشته هیچ سند جدیدی ارائه نشده است. نمی توان انتظار داشت فعال اقتصادی که چهار واحد تولیدی اش با کمبود نقدینگی مواجه است، واحد جدیدی راه اندازی کند. ما مخالف توسعه نیستیم، اما بانک ها بدون منابع کافی، توان پرداخت تسهیلات ندارند.